

UN MEDIC DE TARĂ

Eram în mare încurcătură: aveam înaintea mea o călătorie urgentă ; un bolnav grav mă aștepta într-un sat, la o depărtare de zece mile, un viscol puternic umplea spațiul vast dintre mine și el ; aveam o trăsură, ușoară, cu roți mari, tocmai bună pentru șoselele noastre ; înfășurat în subă, ținând geanta cu instrumente într-o mână, așteptam în curte gata de drum ; dar calul lipsea, calul. Propriul meu cal murise în noaptea precedentă, din cauză că se istovise peste măsură în această iarnă geroasă ; slujnica umbla acum prin sat, ca să capete un cal de împrumut; dar fără speranță, știam bine, iar eu adăstam acolo fără rost, tot mai acoperit de zăpadă, înlemnind tot mai mult de frig. La poartă se ivi fata, singură, și clătină fanalul ; firește, cine împrumută calul acum pentru un astfel de drum? Măsurai încă o dată curtea ; nu găseam nici o soluție ; absent, frămîntat, lovii cu piciorul în ușa subredă a cocinei de porci care sta nefolosită de ani și ani. Se deschise și se bălăngăni din balamale încolo și-ncoace. Dinăuntru răzbi căldură și parcă miros de cai. Un fînar cu lumina tulbure se clătina înăuntru, atârnat de-o frîngchie. Un om, ciucit pe jos în cotineață scundă, își arăta chipul deschis, cu ochi sinilii. „Să înham caii? întrebă el ieșind afară de-a bușilea. N-am știut ce să spun și doar m-am aplecat ca să văd ce mai era în cocină. Slujnica sta lîngă mine. Habar n-aveam ce lucruri sănt la îndemînă în propria noastră casă", spuse ea și rîseră amîndoi. Hii, frate, hii, soră !" strigă rîndașul și doi cai, două animale imense, cu crupa lată, ieșiră unul după altul, cu picioarele strînse lîngă corp, plecîndu-și ca niște cămile capetele armonioase și strecurîndu-se doar datorită șerpuirilor viguroase ale trupurilor prin deschiderea ușii, pe care o umplură complet. Dar numai decît se ridică pe picioarele lor lungi, din trupuri ieșindu-le aburi deși. „Dă-i o mână de ajutor", am spus și fata să repezit supusă să-i întindă argatului hamurile de la trăsură. Dar abia ajunse lîngă el, că rîndașul o cuprinde în brațe și-și pleacă față peste a ei. Fata scoate un țipăt și se refugiază lîngă mine ; pe obrazul ei sănt întipărîte urmele roșii a două șiruri de dinți. „Vită ! strig furios, și s-a făcut de gîrbaci ?" dar îmi dau seama îndată că e un străin, despre care nu știu de unde vine și că mă ajută de bunăvoie, cînd toți ceilalîți mă lasă baltă. Ca și cum mi-ar fi cunoscut gîndurile, nu-mi ia amenințarea în nume de rău, ci se întoarce doar o dată spre mine, tot ocupat cu caii. „Urcăți-vă", zice el apoi și într-adevăr: totul este gata. Bag de

seamă că încă n-am mers cu asemenea pereche de cai frumosi și mă urc vesel în trăsură. „De mînat caii, însă, am să-i mîn eu, tu nu cunoști drumul”, îi spun. „Design, răspunde el, eu nici nu merg cu dumneavoastră rămîn la Rosa.” „Nu !” strigă Rosa și aleargă în casă cuprinsă de presimțirea destinului ei inevitabil ; aud zornăind lanțul de la ușă, pe care-l înțepenește bine ; aud clinchetul broaștei care se-neuie ; văd cum, în afară de asta, trece-n goană prin tindă și prin celealte odăi, stingând luminile pentru a nu putea fi găsită. „Mergi cu mine, îi spun rîndașului, sau renunț la drum, oricât o fi de urgent. Nici nu-mi trece prin minte să-ți las pradă fata, ca preț pentru drumul asta. „Zoriți!” spune el și bate din palme; trăsura este smulsă din loc ca un lemn în suvoiul apelor ; mai apuc să aud cum ușa casei mele se sparge și sare în țăndări sub izbiturile rîndașului, apoi ochii și urechile mi le umple un vîjîit ce pătrunde deopotrivă prin toate simțurile. Dar și asta doar vreme de-o clipă, căci am și ajuns la destinație, de parcă în fața porții mele s-ar întinde îndată curtea pacientului ; caii stau locului liniștiți; ninsoarea a contenit; jur-împrejur lumina lunii; părintii bolnavului ies în grabă din casă **după** ei sora lui; sănt luat aproape pe sus din trăsură ; nu pricep nimic din vorbele lor încîlcite; în odaia bolnavului aerul e aproape de nerespirat; vatra, uitată de toți, fumegă; voi deschide larg ferestrele ; dar mai întîi vreau să-l văd pe bolnav. Slab, fără febră, nici rece, nici cald cu ochii sleiți, băiatul se ridică fără cămașă pe el de sub plapumă, se agață de gîțul meu și-mi șoptește la ureche : „Doctore, lasă-mă să mor”, Privesc în jur, n-a auzit nimeni ; părintii stau muți, aplecați înainte, și-mi aşteaptă verdictul, sora a adus un scaun pentru geanta mea. Deschid geanta și caut printre instrumente ; din patul său băiatul întinde mereu mîna spre mine, ca să-mi amintească de rugămintea lui. Apuc o pensetă, o cercetez la lumina festilei și o pun din nou la loc. Da, gîndesc eu blestemînd, în asemenea cazuri te ajută zeii, îți trimit calul ce-ți lipsește, dată fiind graba mai adaugă încă unul, și pentru a te copleși îți dăruiesc și un rîndaș. Abia acum îmi aduc aminte de Rosa ; ce să fac, cum s-o scap, cum s-o scot de sub acest rîndaș, cînd sănt la zece mile depărtare de ea, cu niște cai de nestăpînit la trăsură ? Acești cai care iată că și-au slăbit oarecum curelele ; care deschid ferestrele din afară înăuntru, nici eu nu știu cum ; care bagă capul înăuntru, fiecare ,pe cîte-o fereastră și privesc bolnavul, nestingheriți de țipetele familiei. «Am să plec

numaidecît îndărăt», gîndesc eu, de parcă m-ar fi îndemnat caii să pornesc la drum, dar îngădui ca sora bolnavului, care mă crede amețit de căldură, să-mi scoată șuba. Mi se pune la îndemînă un pahar cu rom, bătrînul mă bate pe umăr, faptul că-mi oferă din comoara lui justifică această intimitate. Clatin din cap ; în sfera strîmtă a gîndirii bătrînului mi s-ar face rău ; doar pentru motivul ăsta refuz să beau. Mama stă lîngă pat și mă atrage într-acolo ; îi dau ascultare și, în timp ce calul meu nechează spre tavan, pun capul pe pieptul copilului, care se înfioară sub barba mea rece. Se adeverește ceea ce știam dinainte : băiatul e sănătos, cu o circulație cam proastă a sîngelui și îndopat cu cafea de mama grijulie, dar sănătos și cel mai bun lucru de făcut ar fi să-l alung din pat cu un ghiont. Dar nu sănt un reformist utopic și-l las să zacă mai departe. Sînt angajat de district și-mi fac datoria pînă la capăt, pînă acolo unde aproape întrece măsura. Plătit prost, sănt totuși generos și gata să-i ajut pe săraci. Trebuie să mă mai îngrijesc doar de Rosa, apoi băiatul n-are decît să aibă dreptate și vreau să mor și eu. Ce caut eu aici, în iarna asta fără sfîrșit! Calul mi-a murit și uite că nu e nimeni în sat, care să mi-l împrumute pe-al lui. Trebuie să-mi scot cai cocina porcilor, și dacă din întîmplare n-ar exista cai, ar trebui să merg cu scroafa la trăsură. Așa stau lucrurile. Și dau din cap spre familie. Ei nu știu nimic din toate astea și, chiar dacă ar ști, tot n-ar crede. E ușor să scrii rețete, dar, în rest, e greu să te-nțelegi cu oamenii. Ei, vizita mea aici ar fi, aşadar, terminată ; m-au făcut să mă ostenesc încă o dată degeaba ; sănt obișnuit cu asta, tot districtul mă martirizează cu ajutorul clopoțelului meu de noapte ; dar faptul că de rîndul ăsta a trebuit s-o mai sacrific și pe Rosa, fata asta frumoasă, care trăiește de ani de, zile în casa mea, aproape fără s-o bag în seamă — sacrificiul ăsta e prea mare și, în mintea mea, trebuie să recurg, într-un fel la arguții, pentru a nu mă dezlănțui împotriva familiiei ăsteia care, oricîtă bunăvoiță ar avea, nu mi-o poate da îndărăt pe Rosa. Cînd însă îmi închid geanta și fac semn să mi se aducă șuba, în timp ce familia stă adunată laolaltă, tata adulmecînd pe deasupra paharului de rom din mînă, mama probabil dezamăgită de mine — da ce-or fi așteptînd oamenii ăștia de la mine ! — abia ținîndu-și, lacrimile și mușcîndu-și buzele, iar sora fluturînd un prosop îmbibat din plin cu sînge, în clipa asta sănt oarecum gata să admit, eventual, că flăcăul poate este totuși bolnav. Mă duc spre el, băiatul mă întîmpină surîzător, de parcă i-aș aduce supa cea

mai concentrată — ah, acum nechează amîndoi caii ! — rînduită probabil de undeva de sus, larma asta trebuie de bună seamă să îñlesnească examenul, și iată, acum găsesc firește, că băiatul e bolnav. Pe partea dreaptă trupului, în regiunea șoldului, s-a deschis o rană mare cît podul palmei. Cu aspect roșiatic, cu multe nuanțe, mai întunecată în profunzime, deschizîndu-se la culoare spre margini, cu granulație fină, cu sîngele inegal grămadit, deschisă ca o exploatare minieră de suprafață. Acesta este aspectul ei de la distanță. De aproape mai apare încă un factor agravant. Cine poate privi la una ca asta fără să fluiere încetișor ? Viermi de grosimea și lungimea degetului meu mic, trandafirii de felul lor și, în plus, stropiți de sînge, parcă fixați în interiorul plăgii, se zvîrcolesc să iasă la lumină cu căpșoarele lor albe și cu nenumăratele piciorușe.

Sărmane băiat, nu te mai poate ajuta nimeni ! Am descoperit marea ta rană ; de la floarea asta din șold și se trage sfîrșitul. Familia e fericită, căci mă vede în plină activitate ; sora o spune mamei, mama tatălui, tata cîtorva oaspeți care intră în vîrful picioarelor și legănîndu-se cu brațele întinse printre razele lunii din cadrul ușii deschise. „O să mă scapi ?" murmură cu sughițuri băiatul, complet orbit de viață din plaga lui. Așa sănt oamenii din ținutul meu. Totdeauna pretind doctorului imposibilul. Și-au pierdut vechea credință; preotul stă acasă și-și destramă odăjdiile una după alta; doctorul trebuie să facă însă totul, cu mîna-i delicată de chirurg. Ei, fie cum doriți ! Eu nu m-am oferit ; dacă mă utilizați în scopuri sfinte, îngădui să faceți și asta cu mine ; la ce altceva mai bun mă pot aștepta eu, un bătrîn doctor de țară, lipsit de slujnica mea ! Iar ei, familia și bătrînii satului, vin și mă dezbracă de haine; un cor de școală, cu învățătorul în frunte, stă în fața casei și cîntă, pe o melodie cît se poate de simplă, textul :

***Despuiăti-l și-atunci lecuieste,
Iar de nu lecuieste, ucideți-l!
E doar un doftor, e doar un doftor.***

Apoi sănt despuiat și, treeîndu-mi degetele prin barbă, privesc liniștit, cu capul plecat, oamenii. Mă resemnez întru totul și sănt mai tare decît toți și aşa rămîn, deși nu-mi ajută cu nimic, căci acum mă apucă de cap și de picioare și mă aburcă în pat. Mă aşază la perete, în partea rănii. Apoi ies toți din odaie ; ușa se îñchide ; cîntecul amușește ; nori trec prin

dreptul lunii ; mă acoperă așternutul, cald ; capetele cailor se clatină fantomatic în deschiderile ferestrelor. „Știi, aud spunîndu-mi-se la ureche, încrederea mea în tine e foarte redusă. Căci și tu ai fost azvîrlit undeva, nu te poti pune niciodată pe picioare. În loc să mă ajuți, mă strîmtorezi pe patul morții. Tare ți-aș mai scoate ochii ! „Așa e, spun eu, e o rușine. Dar la urma urmei sănt doctor. Ce să fac ? Crede-mă, nici mie nu mie ușor. „Și vrei să mă declar mulțumit cu scuza asta ? Ah, dar trebuie, fără-ndoială. Totdeauna trebuie să mă declar mulțumit. Am venit pe lume cu o rană frumoasă; asta a fost toată zestrea mea." „Tinere prieten, spun, greșeala ta e că n-ai o viziune de ansamblu. Eu, care am fost prin toate camerele de bolnavi, de-a lungul și de-a latul țării, îți spun : rana ta nu e chiar atât de rea. E făcută în unghi ascuțit, cu două lovituri de secure. Mulți își oferă o latură a trupului și abia dacă aud securea în pădure, necum ca aceasta să se apropie de ei." „E cu adevărat așa sau mă înseli în aiurările frigurilor mele ?" „E cu adevărat așa, poți să iei cu tine pe lumea cealaltă cuvîntul de onoare al unui medic de district." Și el l-a luat și s-a liniștit. Dar acum era timpul să mă gîndesc la scăparea mea. Caii încă mai stăteau credinciosi la locurile lor. Adunai repede hainele, șuba și geanta ; nu voiam să zăbovesc cu îmbrăcatul ; dacă se grăbeau caii ca la venirea încocace, aveam să săr oarecum din patul ăsta într-al meu. Un cal se trase, ascultător îndărăt de la fereastră ; aruncai legătura în trăsură; șuba zbură prea departe, se agăță doar cu o mînecă de un cîrlig. Destul de bine și așa. Îmi făcui vînt pe cal. Hățurile atîrnînd liber, un cal abia legat de celălalt, trăsura, după ei, clătinîndu-se fără direcție, la urmă de tot șuba tîrîtă prin zăpadă. „Zoriți !" am strigat, dar nu se zoreau de fel ; înaintam ca niște moșnegi prin pustiul de zăpadă ; în urma noastră răsuna prelung cîntecul nou, dar eronat al copiilor :

***Bucurafi-vă, pacienților,
Doftorul v-a fost adus în pat.***

Așa n-am să mai ajung niciodată acasă ; clientela mea înfloritoare s-a prăpădit, un succesor mă fură, dar fără folos, căci nu mă poate înlocui; în casa mea face ravagii scîrbosul de rîndaș; Rosa e victimă lui ; nu vreau să-mi duc gîndul ăsta pînă la capăt. Om bătrîn, despuiat, expus gerului ăstor vremuri nenorocite, umblu haihui într-o trăsură pămîntească, cu cai

nepămînteni. Șuba îmi atîrnă în urma trăsurii, dar n-o pot ajunge cu mâna, și nimeni din adunătura de pacienți în plină mișcare nu mișcă un deget. Înșelat! Înșelat! Am ascultat pentru o dată de sunetul greșit al clopoțelului de noapte — niciodată nu vor fi îndreptate consecințele.